

amoris est amor infatigabilis. et ille est iugiter proficientium et christi professorum. qui tante est virtutis. ut et aiam non sinat quiescere. donec inueniat que diligat. Unde in can. dicitur. In lectulo meo per noctem quiescivi. Quod exponens origeni. dicitur. Querendus es domine cum frequentia laboris non in lecto. in lumine veritatis non per noctes. cum seruire caritatis abiecta superstitione naturalis superstitionis. Solus enim amor te inuenit. quod qui te amat te inuenit. habet ut amet. amat ut habeat. ne te in eternum perdat. Quartus amoris caritativi gradus est amor inseparabilis. et hic est assidue contemplantium. Et hic gradus tante virtutis est. ut perinuis stimulis agitet mentem contemplatiuam ad apprehendendum dilectum donec tandem dicat. Inueni quem diligat anima mea. tenui eum nec dimittam. Unde dicit beatus bernardus. Quis non teneat te domine ihesu. qui tenentem spe fornicas. perfectionem decoras. perseverantiam producis. remuneratione producis. Et non dimittam te nisi benedixeris mihi. nunquam dimittam te. quia non benedixisti nisi tenentem te. hec bernardus. Istum gradum videtur habuisse apostolus cum dicit ad romam. viij. Quis nos separabit a caritate christi. Quintus gradus amoris caritativi est amor insuperabilis. et hic est martirium in aduersitate non cadentium. qui est tante virtutis et fortitudinis ut dicit augustinus in libro de moribus ecclesie. quod nihil tam durum tam ferreum. quod non amoris igne vincatur. Et ideo beatus augustinus alibi dicit. Nihil amantibus durius est. Nullus labor difficilis. quia qui amat non laborat. Amemus igitur et nos christum et facile videbitur omne difficile. Ratio huius est. quia secundum eundem beatum augustinum. nullo modo onerosi sunt labores amanti. sed ipsi delectant sicut venantium. aucupantium. piscantium. labores.

In eo enim quod amat aut non laborat. aut labor amat. amor autem reddit minus sensibilem. Sextus gradus amoris caritativi est amor insatiabilis et huiusmodi est iugiter desiderantium et solitarioz et tante fortitudinis est. ut nihil sibi sufficiat preter unum solum quod amat. et id ipsum semper amplius in hac vita fitit et desiderat. Et ratio huius est. quia ut dicit richardus de sancto victore. Caritas ista semper inuenit. quod adhuc percipiscere possit. quia quicquid fiat desiderium ardentis anime non fatiat. Sirit et bibit. bibendo tamen sitim suam non extinguit. sed quo amplius us bibit. eo amplius fitit. auida enim imo insatiabilis anime sitis vel esurientia non sedat sed irritat. Quid queso illo amore molestius et acerbius cum sitim suam non resistendo temperare nec inebriando extinguere possit. hec richardus. Ecce quomodo gradus iste caritatis iam se extendit ad quandam violentiam amoris. De amore violento ex nimio caritatis seruire causato cuius quatuor sunt gradus.

Ca. XIII.

Istis namque seruitur amor violentus qui ortum habet ex nimio seruire caritatis dei. quod cor penetrat atque transfigit. hic vero amor viz violentus. iij. gradus habet. Amorem namque violentum primo cor seu aiam hominum deuotoz vulnerat. secundo ligat. tertio languidum facit. quarto defectum inducit. De his gradibus violenti amoris. loquens richardus. in tractatu de caritate circa principium sic dicit. Magna vis dilectionis. magna virtus caritatis multi gradus in ea et in illis magna differentia. Supra hos tamen omnes gradus dilectionis est amor ille ardens et feruens qui cor penetrat et medullitus transfigit.

git. ut veraciter dicat. vulnerata caritate ego sum. Cogitemus ergo que sit supereminētia caritatis xpi que dilectione parentū vincit. siue carnis affectū transcendit. vel etiam extinguit. in superāiam suam in sui odium vertit. **Q**uo violentia dilectionis. o excellentia et supereminētia caritatis xpi. hęc est de qua loqui volumus. Attendo nāq; ad opera violēte caritatis et inuenio qd caritas vulnerat. caritas ligat. caritas languidū facit. caritas defectū induc. Quid hęc non violentū. quid hęc non valū dū. **P**rimus ergo gradus violētie est qn̄ mens de desiderio suo resistere nō valet quin vulneret. nonne tibi corde percussus videt qn̄ igneus ille amoris aculeus mentem hōis medullitus penetrat. affectūq; transuerberat. intransit ut desiderij sui estū cobibere oīno non valeat. desiderio ardet. affectu feruet. estuat. anhelat. pfunde ingemiscens. et longa suspiria trahens ut dicat. vulnerata caritate ego sum. hęc rich.

B Et norandū fm dictū orige. sup cant. qd anima amore celesti agitat. cū perfecta pulcritudine. et de core verbi dei spem eius adamauerit et ex ipso telum quoddam et vulnus accepit amoris. Est enim verbū hoc ymago et splendor dei inuisibilis primogenitus oīs creature. in quo creata sunt que in celo sunt et que in terris siue visibilia siue inuisibilia. **I**git si quis potuerit capaci mēte prinere et p̄siderare hōrū omniū que in ipso sunt creata dectis et speciem. ipse re p̄ venustate percussus et splendoris magnificentia seu iaculo ut ait propheta electis th̄rebitus salutare ab ipso vulnus accipiet. et beato igne amoris eius ardebit. **S**i quis amore dei arserit et iaculis eius dulce vulnus accipiet. et eius amabili p̄fixus fuerit telum ut ad deū desiderij nocturnis diue

niq; suspirijs aliud quid loqui nō possit audire. aliud nolit cogitare. aliud nesciat desiderare p̄ter ipm. aut cupere aliud vel sperare non libeat. istius aīa merito dicere p̄t. vulnerata caritate ego sum. qd ab illo vulnus accepit. de quo ysa. **P**osuit me iaculū electū. **T**ali vulnere decet deū percutere aīas. talibus telis iaculisq; p̄figere. ac salutariibus eas vulneribus sauiare. ut qd dicitur caritas est dicat et ipē. qd vulnerata caritate ego sum. hęc orige. **Q**ui ḡ amore dei sic vulnerat facie sui dilecti dñi sp̄ ymaginat. et ipm intrinsicus inter brachia sui cordis intima amplexat dilectōe. hic talis a p̄cupia sui dilecti et desiderati quiescere nō valet. qd eius cor sagitta quadā diuini amoris dulciter vulneratū est. **D**e hac caritate **J**ohannes abb. in tract. de xxx. gradibus ficat. **C**aritas fm qualitātē est similitudo dei in q̄tum hōibus possibile est. fm vero opatōem est ebrietas aīe. fm aut p̄rietatē fons est fidei. abyssus loquacitatis mare humilitatis. **E**t notandū. qui sine timore est aut caritate non repletus aīam hęc mortuā. ex perfecta tñ caritate et verus et sc̄us timor gignit. ex sancto et vero timore domini itē amor. beatus ille qui talē ad deū possidet amorē. non em̄ mater ita lactanti puero sicut caritatis filius sp̄ deo adherere naturā hęc. qm̄ qui vere diligit dilecti facie sp̄ ymaginat. et hęc in delectatione nimia intrinsicus amplexat. **N**ic talis nec in somnis deinceps a p̄cupiscentia desiderati quiescere valet. sed cū p̄cubitu ibidem exercit. **I**sta sagitta quidā plagatus dicebat. **E**go dormio et cor meum vigilat. ego dormio p̄pter necessitatem nature cor aut meū vigilat p̄pter multitudinē amoris. **S**i dilecti facies manifeste et efficaciter toros nos transmutat et hęc

lares efficit. quantomagis faciet vul-
rus ⁊ facies regis dñi nostri hospitan-
tis in aia mūda. Caritas etiā quosdā
vulnerare psuevit. Unde quidā dixit
vulnerasti cor meū. quosdam autē facit
exultare. nā exultāre corde vultus hy-
larescit ⁊ pullulat. Qñ igit torus ho-
mo dei caritati quodāmodo coaptat
⁊ iungit. tunc exterius in corpe tanq̄
speculo aliquo. anime claritatē oñdit.
Qui vō talem grām accipiūt. multo-
ciens cibū corpealem obliuiscunt. Ar-
bitroz autē q̄ nec eundē frequētius ap-
petunt. nec ipm cibuz. quē sumunt cū
delectatione de cetero sumūt. Caritas
etiam est mater pacis. fons sapientie.
immortalitatis ⁊ glorie radix ⁊ q̄ pri-
mum diligit nūq̄ detrahentes sustine-
bit. s; magis fugiet tanq̄ ab igne. hec
ille. Et norandū q̄ amor violentus nō
solū vulnerat aīas amatrices. sed etiā
ipm fontē amoris deū vulnerat. Qñ
vercellen. exponēs illō casū. j. Filij ma-
tris mee pugnaverunt contra me sic dī
cut pugnantēs corpealiter spiculis se-
mutuo feriūt ⁊ pungunt. Sic mentes
p̄templatiue feruentia desideria subri-
lia ⁊ acute penetratiua immittūt. Pri-
mo quidez in panimphos postea eis-
dem p̄transitis in sponsum figūt sagit-
tas acutas ⁊ volatiles acuti. s. amoris
vt dicat vulnerasti cor meū soroz mea
sponsa mea. **D** De secundo gra-
du amoris violēti sic dī richar. in tra-
ctatu de caritate. Primū gradū violē-
ti amoris diximus qui vulnerat. secū-
dum qui ligat nonne vere ⁊ absq̄ vlla
p̄radictōe aīmus ligatus est. qñ oīm
obliuiscit. vt aliud meditari nō possit
qz quicquid agat quicquid dicat sem-
per hoc in mente reuoluit perhenni-
memoria retinet. hoc dormiens somni-
at. hoc vigilans oī hora tractat. Unde
facile ē ppendere vt arbitroz. qño hic

gradus priorē transcendat. qui mentē
hoīs nec ad horā quietā p̄mittit. Re-
cte itaq̄ primus gradus sit ille qui vul-
nerat. secundus q̄ ligat. licet em̄ ligari
qñq̄ sit minus q̄ vulnerari. maior tñ
violentiā videt si postq̄ aliquis p̄cus-
sus deticif. deiectus p̄hendit. abdu-
cit. incarcerat. atq̄ ligat ⁊ iam non
caprius tenet. Quid horū queso ma-
ius est ⁊ violentius. ille liber ē. iste autē
in loco detinet a quo recedere non pōt
Sicutiq̄ qui ab hoc scōo gradu violē-
te caritatis absorptus est. q̄cquid agat
vel quocūq̄ seuerat. ab illa vna ⁊ inti-
ma sollicitudinis sue cura auelli nō p̄t.
qz est ligatus. hec richar. **E** S; que
sint vincula quibus spūs siue animus
cū liber sit ligari possit richar. ibidem
declarat dicens vultis audire de cari-
tate ligate p̄plexa oīseas ca. xi. dī In fu-
niculis adam traham eos in funiculis
caritatis S; qui sunt illi funiculi adā
primi parentis nostri nisi munera dei.
in magna eī gloria creatus fuit Quid
inq̄ sunt ista vincula caritatis nisi dei
beneficia. bona nature. bona gratie. bo-
na glorie. His em̄ beneficentie vincu-
lis debitores nos fecit obnoxios. qz
naturā bonā pdidit. grām obrulit. glo-
riā repromisit Ecce funiculus triplex
funiculus autē triplex difficile rumpit
Adiecit autē dñs ad hęc noua vincula ca-
ritatis manu valida multiplicare sup-
nos vt nos sibi artius astringat q̄ enu-
merari nō p̄t. **F** Ubi notandū q̄
oēs res que in mūdo sunt cor hoīs sa-
tiare non p̄t. p̄ter vnū bonū solū qd
est deus. qui cordis desideriu impleere
potest. qz in ipso plena ⁊ p̄fecta est satis-
etas oīm bonoz in se habens omne de-
lectamentum suauitatis De hoc hug.
sup celesti terarchia sic ait. Multa in
hoc mundo sunt ⁊ heu omnia cor homi-
nis satiare non p̄t. vt p̄bat experientia

Unum autem est bonum et per hoc solum cum percipitur satietas inuenitur ergo non in multitudine sed in unitate satietas est. unum ergo necessarium bonum quod nobis preparauit deus. Sic ergo in mensa dei non nisi ferculum apponitur. sed non inquam preternere. satietas enim multa est. Satiabor inquit propra cum apparuerit gloria tua. noli timere cum audis unum. unum quidem est bonum. sed in illo bono omne bonum est. unam refectorem. unum cibum unum panem preparauit deus nobis habentem in se omne delectamentum suauitatis. Ista vero diuina refectio singularis dicitur. quia cum delectatione aliena et dulcedine non percipitur. Dicitur etiam unificata. quia unum seculum facit omnes quibus se sumendum et percipiendum prebet. hec hugo. Considerandum quoque est quod corpus cum ligatur de loco in quo est mouere se non potest. sic amor spiritualis dum mentem violenter ligat in deum solus et non in res alienas intendere facit. Nam secundum augustinum quod est pondus in corporibus. hoc est amor in spiritalibus. Unum autem pondus meum amor meus eo feror quocumque feror. Primo igitur corpora per pondus in loca sua tendunt. Secundo locis suis ununtur. Tercio locis suis assimilantur. Quarto in eis preseruantur. Quinto ibi quiescunt ut graua. Sic amor spiritualis facit in deum tendere. Nam proprie amor talis est diuinus et in omnibus facit nos habere deum tanquam finem. quia omnia facit nos diligere propter ipsum. et propter consuetudinem facit nos desiderare deum et in ipsum per desiderium tendere. Secundo amor huiusmodi huius deo unum quia hoc est commune amoris quod sit quedam uirtus unitiua amantem cum re amata. Tercio huiusmodi amor habet nos transferre in deum. quia secundum deum nihil amor ponit rem extra se. et collocat ipsam in re amata. Quarto amor diuinus facit nos de deo gaudere. et quilibet

libenter persistit in actu delectabili et quid delectabilius deo. ideo inter cetera signa hoc est valde magnus signus quod homo sit in caritate. et quod habeat huiusmodi amorem quando delectatur in deo. Quinto amor facit nos in deo quiescere. quia mens delectata in aliquo quiescit in illo. et maxime si delectatur in eo finaliter. Erit ergo hic modus quod huiusmodi amor caritatis primo incipit. secundo perficitur. tercio fit perfectus. et sic amantem facit dicere. cupio dissolui et esse cum christo. scilicet ratione delectationis diuine. et esse cum christo. et requiescere in christo. Ergo secundum hunc amorem incipientes per desiderium in deum tendunt. perficientes uniantur. perfecti deiformes existunt. quia in deum transformantur in solo deo delectantur. et delectati in eo requiescunt. Igitur uolenti diligere deum primo opus est toto affectu in ipsum tendere. secundo uniri. tercio in eum transformari. quarto in eo delectari. quinto in eo quiescere. **S** Ad tertium gradum uolenti amoris est quidam languor spiritualis et qui animam ex feruentissima dilectione quam habet ad deum languidam facit. Ad hunc gradum tunc anima ascendit quando omnem affectum alium a se excludit quando nihil preter unum vel propter unum diligit. De hoc gradu intime caritatis richardus in tractatu de caritate sic ait. In hoc gradu uolente caritatis nihil omnino satisfacere potest proter unum unum amat. unum diligit. unum sicut. unum percipit. ad unum anxietat. in unum suspirat. uno inardescit. in uno non requiescit. unum solum est in quo reficitur. unum solum ex quo satiatur. nihil dulcescit. nihil sapit nisi hoc uno condatur. Quicquid ultro se offerat. quicquid sponte occurrat. cito reuertitur. cito recusat quod suo affectui non militat. vel huiusmodi deseruiat. **S** quis

hūmōi affectus tyrannidez digne descri-
 bar. qm̄ oē desiderū expellit. oē studiū
 excludit. oē exercitiū violenter oppri-
 mit qd̄ sue p̄cupiscencie non p̄spicit.
Quicquid agat. quicquid regat. quic-
 quid cogitat. inutile ymo intolerabi-
 le videt nisi in vno desiderij finem con-
 curret. **C**um aut̄ fieri potest eo qd̄ dili-
 git aīa pariter se habere credit. sine il-
 lo aut̄ abhorret oīa. corpe deficit. cor-
 de tabescit. et languescit. p̄siliū nō re-
 cipit. rōm̄ nō acquiescit. nullā p̄solati-
 onem admittit. sed clamat cū sponsa.
Nūciare dilectio. qz amore languet.
Languor aut̄ amoris nihil aliud
 est nisi tedium qd̄dam impatiens desi-
 derij quo afficit̄ mens vellem̄ter amā-
 tis eo absente quē amat. **V**alde nāqz
 p̄sternat̄ aīmus subtracto sibi tanto so-
 latio nec potest mitigari doloris ama-
 ritudō nisi p̄ntem habeat quē sic amat
De hoc beatus bern̄. sic ait **Q**uanto pu-
 ras p̄sternat̄ aīmus stupore subtracto
 sibi solatio. **S**ubtractio em̄ rei amate
 augmentū desiderij est **E**t qd̄ ardentis-
 us op̄rat caret magis egre. **E**t hic lan-
 guor amoris non est aliud nisi tedium
 impatiens desiderij. quo necē est affici-
 mentē vellem̄ter amanti. eo abeū-
 te vel etiā absente. quē amat. nullo igi-
 tur solatio humano mitigat̄ secreti do-
 loris sacra amaritudo. qd̄ dilectus p̄si-
 derans quippe quid eundē languorem
 inspirat ex eo occasione habeat redeū-
 di reuertit̄ loquiturqz ei verba amato-
 ria. verba ineffabilia. verba que non
 licet hōim loqui. h̄c bern̄. **S**ciē-
 dum aut̄ qd̄ hic languor ex tribus affe-
 ctibz p̄tempat̄. s. ex dolore ex pudore
 et ex odore qui affectus confluentes et
 oīa diligentes faciunt hunc languorē
Primo iste languor nascit̄ ex dolore.
 timet em̄ qd̄ deus ex indignatōe recesserit.
 et offensus nolit ei de cetero suam

presentiam indulgere et hic doloꝝ affli-
 git amantem vehementer. **D**icit em̄ de
 hoc beatus bern̄. **A**nima que didicerit
 et acceperit semel a domino intrare ad
 seipsam et in intimis dei p̄ntiam vide-
 re et suspirare et querere faciē eius. ta-
 lis inqz nescio an gehennā ip̄az experi-
 ri ad tempus horribilius pena sua du-
 car. q̄ post spiritalis studij huius se-
 mel gustataz suauitatem exire de vno.
 ad illecebras et molestias carnis. **D**i-
 co ergo vobis nihil est qd̄ intantū for-
 midet. quisquis hoc beneficiū semel ac-
 ceperit retineat ne gratia derelictus ne-
 cesse habeat egredi de vno ad carnales
 p̄solationes. et rursus carnaliū sensuū
 sustinere tumultus. h̄c be. **S**ecūdo hic
 languor p̄tingit ex pudore. nāz subtra-
 cta gratia et dei p̄ntia ex cuius virtute
 oīa serena fiunt et fuerūt et ad vora oīa
 puenerunt homo miser relinquit̄ sibi
 et vitia pariter et defectus. q̄ prius oīa
 latitabant p̄gredi incipiunt et erit mis-
 seria illius multa nimis. quibz cognō-
 tis h̄c rubore perfundit̄. q̄ tam vilis
 et abominabilis apparet coram deo.
Unde audi beatum bern̄. subtracta gra-
 tia querulantem atqz dicentem **C**urre
 bam bene et ecce lapis offensiois in vi-
 am impegi et corruī et dominus delevit
 naut in ira a seruo suo. hinc est ista ste-
 rilitas aīe mee et indevotionis. quam
 partor. quoniam ita exaruit cor meus
 factum est sicut terra sine aqua. nec cō-
 pungi ad lacrimas queo. nō sapit p̄sal-
 mus. legere non delectat. orare non li-
 bet. orationes solitas non inuenio. vbi
 illa inebriatio. vbi mentis serenitas
 gaudium et pax in spiritu sancto. **D**ec
 bernardus. **T**ercio hic languor surgit
 ex odore. deus enim subtractus est am-
 me dilecte. reliquit post se virtutis sue
 odorem. qui v̄get animum vt dilecti
 absentiam impatienter ferat. clamās

sine intermissione post tergum abeunt
 tis. reuertere reuertere. **N**am ut ait be
 atus bern. subducto sibi tam dulci spō
 so. interim nihil aliud nō dico deside
 rare. sed nec cogitare libebit. itaq; re
 uocat uerbum sponsus et hoc non desi
 dero aīe sed eius qui aliquoties indul
 serit suauitatē sui. **N**ā gustato aliqua
 liter q̄ dulcis est dñs et cū quasi dere
 licta a dño ad se redierit in cordis pa
 lato sapore retinet. quo fit ut impatiē
 ter ipsum desideret cū languore mira
 biliter pficit aīma eo q̄ suspirijs et in
 quietudinib; uelementer agitara lang
 uere non cessat. donec deus in parien
 tia eius allectus cū maiori fāilia grati
 ap et maiori cumulo reuertit bonozū.
Anima uero tam salubri amore affecta
 et liquefacta nihil extra suum pditorē
 diligit. et que prius ipsam delectabāt.
 sunt postmodū uelementer illi onero
 sa. qz solum dñm quem amat uidere
 desiderat. **D**e hoc beatus grego. super
 illo uerbo **A**nima mea liquefacta ē. sic
 ait. **M**ens hominis pditoris sui speci
 em non querentis maledicta est. qz in
 semetipsa remanet frigida. at si itaq; ex
 desiderio ceperit ad sequendū quez di
 ligat liquefacta per ignem amoris cur
 rit. fit desiderio anxia. uilescūt in secu
 lo cūtra que placebant. nihil est quod
 extra pditorē libeat. et que prius de
 lectabant animū. sunt postmodū uelē
 menter onerosa. nihil eius mesticiam
 solat quousq; adhuc qui desideratur
 non aspiciē. meret mens. lux ipa fasti
 dio est. taliq; igne in mente decoquē
 tubigo culpe. et succensus animus q̄si
 auri moze. qz per usum spēm perdidit.
 per incendium clarescit. **H**oc amore
 arsit quisquis ad ueritatem puenire po
 tuit. hec grego. **I**n hoc etiam gradu a
 moris uolēri plene p̄pescit turba car
 nalium desideriozū. qz mens a seipsa

alienatur dum in illud diuini archani
 secretarium rapit. et ab illo diuini amo
 ris incendio circūdatur. **Q**uod affirmat
 richar. in eodē tractatu de caritate. sic
 dicens **T**ertius gradus amoris est q̄n
 mens rapit in diuini luminis abissum
 ita q̄ animus humanus in hoc statu ex
 teriozū omniū oblitus penitus nesciat
 seipm. totusq; transeat in deum suum
In hoc itaq; gradu plene p̄pescit car
 nalium desideriozū turba et fit in celo si
 lentiū quasi dimidia hora. **I**n hoc ita
 q; gradu dum mens a seipsa alienat.
 dum in illud secretariū diuini archa
 ni rapit. dum ab illo diuini amoris in
 cendio circūdatur et intus e penetraē.
 et usq; uaq; inflāmaē. seipm penitus
 exuit. et quendā diuinū affectū induit
 et inspecte pulcritudinis p̄figurata tor
 ra in aliam figurā transit. **U**ide quid
 fit inter ferrū ignitum et ferrū frigidum
Primo p̄cipit. p̄culdubio in ignem tā
 nigz q̄ frigidū. sed dum in ignis incē
 dio moram facit. paulatim nigredinē
 deponit. ferrumq; candens paulatim
 in se similitudinē ignis trahit. donec
 totū liquefiat et a seipō plene deficiat.
 et in alterā penitus qualitatem transe
 at. **S**ic anima diuini amoris incēdio
 in ardoris flamma absorpta. eternozū
 desideriozū gloriā uindiq; circum septa
 primo incalescit. postea incandescit.
 tandem autem tota liquefiat et a prio
 ri statu penitus deficit. **U**ltis audire ex
 huiusmodi igne incalescentes et inter
 nozū desideriozū estib; iam inardescen
 tes. **N**onne inquitur cor nostrū ardēs
 erat in nobis de ihesu dum loqueretur
 nobis in uia. **N**onne et illi ex circum
 fusa diuinitatis flamma et inspecta glo
 ria incandescunt. et diuine luci cōfigu
 rati iam quasi in aliam gloriā tran
 seunt. quia reuelata facie gloriā dei
 speculantes in eandē ymaginē trans

formantur a claritate in claritatem tã
 q̃ a domini spiritu. **U**ltis audire ad
 huc aiam diuine locutõis igne lique
 factam. liquefacta est aia mea vt dile
 ctus locutus est. statim siquidez vt ad
 illud diuini archani secretũ admittit
 pre admirationis magnitudine iocun
 ditatisq̃ habundantia in seipam imo
 in ipm qui loquit tota resoluit. dũ in
 cipit audire archana illa vba. que nõ
 licet homini loqui et intelligit incerta
 et occulta diuine sapie manifestari si
 bi. **I**n hoc statu qui adheret dño sp̃s
 vnus est. in hoc statu aia in illũ quẽ di
 ligat tota liquefit. **U**ñ d̃r **F**ulcite me
 floribz stipare me malis. qz amore lan
 guo. hęc richar. **R** Quartus violẽ
 ti amoris gradus vt ait richar. ibidez
 in tractatu de caritate est. qñ estuantis
 aimi desiderio nihil iam oĩno satisfac
 cere potest qd ad defectũ ducit. **Q**uis
 huius sup̃remi gradus violentiam di
 gne pensare sufficiat. **Q**uid queso cor
 hõis pfundius penetrer. vehementius
 exagitet. animi fitim suam nec resisten
 do tpare nec inebriando possit exring
 uere **I**n hoc. iij. gradu amoris ẽ amor
 insupabilis. qz alij affectui etiam ma
 iori non cedit. insupabilis est qz a me
 moria nõq̃ recedit. **S**ingularis est qz
 sociũ non recipit. **I**n faciabilis est. qz
 ei satisfieri nõ potest. **Q**uanta ergo est
 excellentia istius amoris qui omnem
 alium affectũ excedit. **Q**uanto queso
 vehementia. que mentem quiescere nõ
 finit. **Q**uanto obsecro violentia. que
 oẽm aliũ affectum vehementer expellit
Quanta sup̃eminentia emulationis.
 cui omnia nihil sufficiunt. **E**xcellen
 tia amoris **O** violentia dilectõis. **O**
 caritatis vehementia. **O** emulationis
 sup̃eminentia. **I**n primo gradu aque
 multe non poterunt extinguere carita
 tem. **I**n secundo aia ponit dilectũ suũ

sicut signaculũ sup̃ cor suum. eo q̃ illũ
 omnino obliuisci non possit **I**n tercio
 aut gradu si dederit homo oẽm substã
 tiam suã. s. pro dilectione quasi nihil
 despiciet eam eo q̃ in re alia delectari
 non possit. **I**n quarto gradu fortis est
 vt mors dilectio. eo q̃ fit ei dulce om̃
 ne qd̃ p̃ deo facere aut sustinere possit.
 hic em̃ oẽm alium affectũ expellit atq̃
 vincit **S**i em̃ ad aliquid affectũ habe
 amus. qd̃ p̃pter deũ non diligimus. p̃
 fecto adulterinus affectus est. qui sum
 me caritatis p̃stantiã frangit. vitelq̃
 eius minuit. inq̃ntũ ad aliena aiam
 trahit vel impellit **I**n hoc etiam gradu
 fm̃ aliquẽ modũ aia efficit immortalis.
 qz a vita separari non potest **C**ertus
 suz inquit apls q̃ neqz mors neqz vita
 poterit nos separare a caritate dei. impos
 sibile etiaz fm̃ aliquẽ modũ videt. que
 vlla damna non sentit. que in omni in
 iuria hilarescit. et quicquid ei inferẽ
 ad penã. totum presumit ad gloriã vt
 cũ aplo dicat **L**ibenter gloriabor in in
 firmitaribz meis. vt inhabitet in me
 vtu xpi. **E**t de aplis legif q̃ ibat gau
 dentes a p̃spectu p̃siliq̃. qm̃ digni habiti
 sunt. p̃ noie iesu p̃umelias pati **I**n ta
 libz aut cordibz. que sic afficiunt cari
 tate dei fortis est vt mors dilectio. qz
 sicut mors exteriores sensus ab omni
 pprio et naturali appetitu interficit. sic
 violenta dilectio in deuotis et religio
 sis viris oĩa terrena p̃temnere et men
 tem ad alia p̃tendere cõpellit. **D**e hoc
 beatus gre. sup̃ cañ. exponẽs illud ver
 bum **F**ortis est vt mors sic ait. **B**ene
 fortis vt mors dilectio esse phibet. qz
 per dilectionem a vitijs mortificamur
 quod enim agit mors in sensibus corp
 oris. hoc agit dilectio in cupiditatis
 bus mentis. **S**unt enim nonnulli qui
 sic diligunt deũ vt omnia visibilia neg
 ligant. et dũ ad eterna m̃te int̃dunt

ad omnia temporalia pene insensibiles sunt. **I**n his enim dilectio ut mors fortis existit. quod sicut mors exterior sensus ab omni proprio et naturali appetitu interficit. sic dilectio in talibus viris omnia terrena pretereunt. et mentem ad alia intendere compellit. **M**ortuus mortuus et vivis dicebat apostolus. **M**ortuus enim estis et vita vestra abscondita est cum christo in deo. **N**ihil proculdubio vitam suam pro christo abscondunt. quod dum omnia que vident postponunt. in his que videntur in beatitudine tacite et secreta vivunt. **H**ec gregori. **D**e hac etiam morte quedam glo. in libro de divinis nominibus sic dicit. **E**st quedam mors qua quis amoris virtute divini seipsum et omnia excedens fortiter conatu in amatum se ferens. nihil omnino preter eum qui solus anime beatitudinem querens. quam mortem elegit Job ossibus suis. id est vigorosis anime sue affectibus dicens cum apostolo. **V**ivus iam non ego. vivit vero in me christus. **E**t tales amantes non finunt esse suspensum sed amati. **H**ec glo. **U**nde notandum quod solus divinus cum se amabo nostris infundit facit nos incallescere. suam ferventissimam in nobis caritatem accendendo. **C**um igitur deus ignis consumens sit ex potentia sui fervorem sue caritatis in animam precipit. propter quod incipit ipsa ferventissime incallescere et fervere. **I**n quo fervore stetit iheremias cum dicebat. **F**ervore est in corde meo quasi ignis esuans claususque in ossibus meis et defeci ferre non sustinens. **H**ec fortissima flamma fervoris perficit in nobis gratiam unionis. **S**icut enim ignis materialis convertit in se materiam in quam agit. sic ignis divinus convertit in se animam quam accendit. **E**t quemadmodum varia metalla conflunt in unum soluta. sic deus et anima a se longe diversa in unum conflunt. nam ex hoc corde liquefunt. liquefendo de-

ficiunt. deficiendo transeunt. transeunt in unum. unita perficiunt. dum in illam unitatem transeunt. quam salvator optat et orat pro nobis ad patrem dicens. **R**ogo patrem ut sint unum sicut et nos unum sumus. ex qua unionem illa nobis gloriosa resultat gratia. ut omnia que dei sunt sint nostra et nostra dei. **D**e hac violentia et ferventissima caritate beatus dyonysius sic dicit. **V**iolentia amoris amorem transformat in amatum. quod ubi amor ibi omnis tenor interioris hominis se recipit colligit et se transfert. et sic deo felicitur unimur. ex quo fit ut omnia nostra dei sint. et que dei nostra. sicque fit ut sancti homines deo uniti ex bonis eius dividentur et opera eorum ex eo quod nobiscum sunt per omnia nobilitentur ut dicat nobis dominus illud evangelicum. **O**mnia mea tua sunt. **D**e hac misericordia dei per dominum dicit. **P**ater sanctifica eos in veritate. ut sicut tu pater in me. ita sint ipsi unum in nobis. **E**t beatus Paulus. **Q**ui adheret deo unus spiritus est. **F**elix igitur hora est et desiderabile tempus quando anima in talis dilectionis iocundissimo actu constituitur. ubi ipsa totaliter in deum transformatur et velut sponsa suo celesti sponso caritatis amplexibus coniungitur. **D**e hac excellentissima caritate et tam felici hora beatus Bernardus sic dicit. **S**cio anima mea si deum diligas vi amoris in eius similitudinem transformaris. **F**elix ergo tempus. expectabilis hora. quando anima in homini dilectionis actu iocundissimo constituitur per quam totaliter ipsa in deum transformatur. per quam mens eius ab his que sunt sibi secundum virtutem superioris virtute et nature in lumine incircumscriptibili rapitur ubi mira quadam delectatione anima eius absorbetur. quam nullus sensus potest estimare. nullus sermo valere explicare. quia

tunc in actu iocundissimo pferunt. cū ipsa sponsa celesti sponso caritatis amplexibus coniungit et ad eius osculū inclinatur. et sic ad eius tactū subito quadam celesti dulcedine aīmus pfundit. quā quidē sentire et exprimere non potest. Sic ergo interna suauitas in aīo sentit. pferendi insatiabilis aueritas generatur. ut dicere possit cū beato paulo. **C**upio dissolui et esse cū xp̄o. **L**ex berni. in tractatu suo de caritate. **A**īmus qui sic diuino amore inebriatus fuerit. obliuiscit oīa que sunt et totus pergit in deū gustans illud quod nemo nouit nisi qui accipit. **A**r quoriam illā felicitatē participat. istā miseriam nesciat. necessesse est. ut cū vtraque simul eē non possunt. **A**d hunc tñ amoris gradū et si mortaliū interdū puenire daf. diu tñ stare prohibet donec corruptibilis aīa exuta exuatis. i. vestimentis libere euaserit in libertatē filiorū dei. **V**itū aut et trahit illius faciei desiderio. quam iuxta pphetam pater ut adamantē ponit. ut ferrea quedam corda attrahere possit. **T**ractus ille et si suauē quandā violentiā magis tñ immortalitatis īportūtat notat. qua mole grauata misera aīa a suo volatu sepe decedere cogit et deficere a conatu. **D**abent em amatoz spūs corpis corruptione disenti crebra. de dei visione leticiā sed nullā copiā. diu nec plena esse simit nec morosa. **E**ū et quodā iocūdo ioco interim ludere videtur cū filiis hoīm a quibus diu teneri putat e manibus labit. **I**nsectatus se patit pprehendi et disparens rursus nō videt. donec de nouo lacrimis et p̄cisibus deatus reuertat. **E**t ita licet deleter visitatio. molestat tñ vicissitudo. sed quanto putas pudore pfundit aīa subtracta illa dulcedine. et ad sensuū laqueos captiua retracta. nonne quasi de patria spūs repulsa in vallē corpo-

rum in aliud quoddam ignotum secū sibi cecidisse videt longe p̄iori dissimile. in quo caritas friget. oculus sensualitatis regnat. caligat oculus mentis. et sensus alget cordis. meret ratio et alta suspiria trahens inde miserā beatā effici. nam quo gratiora fuerit expectata. molestius eo sibi fert esse subtracta. **S**ubtractio em rei amare augmentatio desiderij est. et quod ardentius optas carere egrius. **L**ex bernat. **T**ales hoī qui sic diuino amore inebriantur se cohibere non possunt. quia tempore illius feruentissime deuotionis quam tunc sentiunt in magna suspiria prorumpunt. et in verba quedā inconsueta pfiliunt. **D**e hoc idem beatus bernat. sic ait **F**lagrans amor p̄fert diuini dū sentit se intra se cohibere nō poterit. nō attendit quo ordine qua lege verborū ebulliat. nec vllas voces requirit solis p̄tentus suspirijs que de pfundissimis affectibus vltro ascendunt que videlicet suspiria ipsa deuotio sibi interrompere interdum nitit volēs effundere p̄ verba sed nō p̄ualens loquitur quidez ex affectu aliquid non ex intellectu p̄siderat quid q̄liter loquat sed quid in buccas venit vrgente amore enūciat sed eructuat. **L**ex berni. **E**t mīx qz fm dictū beati gre. tanta est vementia caritatis. q̄ eum quē semel accenderit extra se p̄stituit et gustu incomprehensibilis dei dulcedinis inebriat et infundit. **L**ex greg. **E**x hac igit spūali ebrietate hōī suspiria et gustus inconsueti oriuntur et sic p̄ de. iij. gradibus amoris violenti. **O** De fructu hoī istoz graduū. richard. in tractatu de caritate p̄cludendo sic ait. **I**n primo gradu dō intra aīam et aīmus redit ad seipm et eleuat ad deū. **I**n secūdo ascendit supra seipm et eleuat in deū. **I**n tercio eleuat aīmus in deum et

torus transit in ipsum. In quarto erit animus propter deum et descendit sub se metipsum. In primo gradu ingreditur animus ad seipsum. in secundo transgreditur seipsum. in tercio pergit ad deum suum. in quarto egreditur propter primum suum. In primo itaque gradu spiritus ille qui suum mel dulcis est intrat animam et sua dulcedine inebriat eum. ita quod habeat mel et lac sub lingua sua. hoc est consolatio que abrenunciante seculo recipit. et in bono proposito solidare consuevit. hic est cibus ille celestis qui egredientes de egipto. id est de seculo reficere. et per solitudinem pascere solet. hoc est manna illud absconditum. quod nemo nouit nisi qui accipit. hic est dulcor ille spiritualis et iterum suauitas que quasi modo genitos infantem lactare solet et alere. ad maturitatis robur paulatim perducere. In hoc itaque statu anima a domino in solitudine ducit ibique lactat. ut interna dulcedine inebrietur. Sed oportet ut egiptum hoc. id est seculum non solum corpore deperit corde deserat. mundi quoque amorem penitus deponat. quod celestes illos cibos habere et interna dulcedine satiari desiderat. prius necesse est cibos egiptios deicere. id est carnales delectationes in abominatorem conuertere. quod licet experiri si sint ille interne et eterne deliciae. Absque dubio amor dei quanto plenius omnem alium affectum minuit. tanto sepius tantoque liberius animam interna dulcedine reficit. Sub hoc statu animam esurientem visitat dominus sepeque interna suauitate saturat. spiritusque sui inebriat dulcedine. hoc richardus. **A** Et notandum quod deus secir rationalem creaturam ad hunc finem. ut summum bonum intelligeret. intelligere ut amaret. amando possideret. possidendo fruere. quod ad nihil aliud facta est rationalis creatura quam ad laudandum deum et ad deseruendum ei. et fruendum eo.

De quo hugo in li. de archa noe sic ait Deus namque rationalem spiritum creauit sola caritate. nulla necessitate. ut eum sue beatitudinis principem faceret. porro ut idem aptus esset tanta beatitudine perfrui fecit in eo dilectionem spirituales. palatum quodammodo per hanc sensificationem ad gustum dulcedinis interne. quatenus per ipsam dilectionem ei insatigabili desiderio inlaxerit. Per dilectionem ergo copulauit sibi deus creaturam rationalem ut ei spiritus inlaxerit ipsum quo beatificandus erat bonum diligeret. et ex ipso quodammodo per affectum suggeret et de ipso per desiderium liberet. et ipsum per gaudium possideret. Sugeo apicula sugere et bibe dulcoris tui inenarrabilem suauitatem. immergere et replere quod ille deficere nescit si tu non incipias frigidare. Adhuc ergo et inlaxere summe et frui si sempiternus gustus fuerit sempiterna quoque beatitudo erit. Ergo per amorem sociata est factura factori suo. id est creatura rationalis. solumque est dilectionis vinculum quod ligat nos cum deo et tanto felicius quanto fortius. hoc hugo. **D**

Utrum secundum thomam de aquino. caritas est que vincit nos deo. quoniam vincio est ultimus finis humanam mentis. Sed oportet ut valde munda sit anima que deo coniungi ac cum ipso uniri. Quod affirmat origenem. sic dicens Valde puram mundam et sinceram animam requirit deus quam sibi iungat. quod si se iunxerit deo unus spiritus est cum eo. Nam anima locus est si bene ago dei. si male ago dyaboli. hoc origenem. Debet ergo quilibet religiosus. ac deuotus homo appropinquare deo per vite puritatem et sinceram amorem ut illius iocundissime et felicissime communionis possit esse princeps. Nam dicit beatus ambrosius. Unicuique homini deus per suam imitacionem pietatem. illumque per eternam amplectit unionem. qui sibi deuote appropinquauerit per amorem. Dicit etiam de hoc

Orosius Luc xps fidelisq; aia eterna
liter vniunt. du xps no solu se aie ap-
plicat. sed et duz xpo toto desiderio ap-
propinquat. hxc orosius Sciendu etiam
q; put dr remigijs. mentes sanctoru
sunt deo summo spui ita iuncte. vt in-
ter illas et deu nulla creatura sit media
q; qui adheret deo vnus spūs est. **P**
Sciendu etiā q; vnusquisq; put cog-
noscit et amat deu fm hoc coniungit illi.
De hoc glo. in libro de diu. noi. sic
dr fm q; deu cognoscimus et amamus
deo coniungimur. Nam p cognitionē ei
coniungimur. eo q; deus est in nobis aut
p amorē eo q; in deo sumus. his enim
duob; modis attendit pfecta coniunctio
q; sicut ex intelligibili et intellectu fit
vnu sic ex amate et amato vnu fit. in-
tra illud beati pauli. Qui adheret deo. s.
p amorem vnus spūs est cū eo. Ex quo
p q; amor incensus collocat hoīem
extra se et ponit ipm in amato. hxc glo.
Quia vt etiā beatus amb. ait Tanta ē
virtus caritatis vt hoīem extra se rapi-
at et in deū trāstret et transmutet. Qui
ergo talē caritatē h; semp facit volun-
tatē dei. q; vnus spūs est cū spū dñi.
De hoc quedā glo. sic dr Semp volun-
tatē dei facere dr qui semp est in carita-
te. talis inq; nō vna caro s; vnus spūs
est cū spiritu dñi. non tñ ydempritate
substantie. sed picipatione gratie vel
glorie. vñ adherere deo bonum est. hxc
glo. Dicit etiā de hoc beatus ber. Qui
adheret deo vnus spūs est et in deum to-
tus mutat. et talis iam non p̄ sentire
aut sapere nisi deū. **Q** Unde notā-
dum q; maximū signum amoris diu-
ni erga nos p hoc apparet. q; ipse digna-
tur in nobis esse et sibi nos ita cōgluti-
nare vt quadā virtute spūali efficiamur
vnum cū illo. que vno maxie ptingit
in corporis xpi felici susceptione. **D**e
hac etiā excellenti caritate dei erga

hoīes Albertus magnus sic dr. Vari-
mi amoris amplexus est. q; nos dñs si-
bi ita cōglutinat q; ipse in nobis esset. et
nos in ipso tam intime. vt mentib; no-
stris infundere. et nos sibi essemus in-
corporati. q; aiam suā et corpus et dei-
tatē ita p̄funde in nos trāstret et nos
in ipsum vt spirituali virtute vnum ef-
ficiemur. hxc albertus. **S** ad tā excel-
lens bonum assequendum requiritur
cor et corpus bene purgatum. **U**n scō.
in libro de diu. no. sic ait. impossibile
est quemq; vni deo aut deum quodā
modo fieri nisi cesset a materialiu om-
nium dispositione tam sensu q; mente
vt diuine simplicitati similioz. deo p-
fectioz vniat. **E**st enim deificatio simi-
litudō et vanitas ad deum quantum li-
cet. nam forti conatu tales seipos pos-
ponentes et relinquentes ad congrega-
ntis patris vnitatem et deificam ip-
sius simplicitatem anhelantes sunt.
hxc scotus. **U**bi notandum q; non so-
lum pfecti viri vniunt p caritatez deo
sed etiā penitentes vel incipientes sine
proficientes. **T**ales namq; q; in statu
gratie sunt vniunt xpo et si non semper
per caritatem actualem tñ per carita-
tem habitualement. q; omnes fideles in
statu gratie existentes sunt mēbra xpi
et corpus eius. ergo xpo vniunt sicut
membra corpori. **U**nde. j. ad cor. xij.
Sicut em corpus vnum est et membra
habet multa. oia aut mēbra corporis cū
sunt multi vnum corpus sunt ita xps.
Etenim in vno spiritu nos esse in vno
corpore baptisati sumus et omnes vno
spiritu potati sumus differenter tamē
Nam scdm eundem apostolum **U**nus
quisq; pprium donum habet a deo. **A**li-
us quidā sic alius vō sic. q; quilibet put
dñs largire dignat. dona grāz ab ipso
percipit scdm maius et minus. **U**nde
dicit idem ap̄s. **U**niciq; nostruz va-

ta est gratia sicut mensuram donacionis christi. Ex istis igitur verbis colligere possumus quod omnes fideles in quocumque gradu existant. dummodo sint sine peccato mortali et sint in statu gratie sunt membra christi. ergo vultu sunt cum illo. hinc tamen vultu duo diuersum vigorem habet sicut dispositio nes singulorum. nam quanto quis sanctior et perfectior est in vita. tanto feruenterior est in dei caritate. tanto vigorosius et valentius cum deitate. quod qui adhaeret deo estonius spiritus per feruendum amorem. Unde diuersi gradus modo sunt premiis videlicet incipientium et perfectorum et unusquisque sicut suam capacitate exerceat se in illis gratia dei coopante. ut tam excellens bonum adipiscivaleat hoc est vultu cum deo et inter membra christi computari. et sic per explanatum de caritate christi.

Filius.

Accepta informatio de caritate dei. nunc de dilectione proximi cum pio exoceri.

Ca. XV. Pater R

De dilectione proximi de qua queris. scire debes primo quod diuersi sunt amores. Nam sicut dictum beati. quinq; sunt gradus amoris. Amorem pius quo parentes diligimus. Iocundus quo socios diligimus. Iustus quem erga omnes homines habemus. Violentus quem erga inimicos gerimus. Sanctus siue devotus quem erga deum habemus hinc beatus. Primo igitur patet de beatus aug. diligendus est deus. secundo parentes. deinde filii. postea domestici. qui etiam si boni sunt. malis filiis preponendi sunt. Inimicos autem non sicut teipsum sed simpliciter. sufficit enim quod odio non habes. hinc aug. **S** Et notandum quod sicut beatus greg. vii. morum duo sunt precepta caritatis videlicet amor dei et proximi. et per amorem dei proximi a-

more gignit. et per amorem proximi amor dei nutrit. nam qui amare deum negligit. profecto proximum diligere nescit. et tunc plenius in dilectione proficimus si in eiusdem dilectionis gremio prius proximi caritate lactamur. quod enim amor dei proximi amorem generat dicitur per legem domini. Diliges proximum tuum. premisit. diliges dominum deum tuum ut scilicet in interno peccatoris nostri prius amoris sui radicez figeret. quatenus pramos postmodum dilectio supna germinaret. Et rursus quod amor dei et proximi amor calefcit. testatur iohannes qui increpat dicit. Qui non diligit fratrem suum quem videt. deum quem non videt quomodo potest diligere. hinc gre. Ubi notandum quod sicut de bea beatus. pure diligere proximum nemo potest qui in deo non diligit eum. Propter ergo deum diligere prius ut in deo diligere possit et proximus. Sed namque ab homine diligere proximus in deo in hunc finem vultu cum primo habeat et possideatur deus. sed paucorum est ista virtus. Unde de beatus aratus aug. Qui se propter deum hunc fidem diligunt ipsi se diligunt. ergo se diligant deum diligunt. non est hinc dilectio in omnibus hominibus. pauci se propterea diligunt ut sit deus omnia in omnibus. hinc aug. Ergo ut deus prosper. Qui propter deum diligit proximum sed deus eternus est. ita in eternum ipsa amici dilectio permanebit. Qui vero amicum vel proximum propter modum quod liber amat amat non amicum vel proximum sed quincif amare modum. quod cum esse desierit amare cessabit. hinc prosper. **D**ebet ergo unusquisque erga proximum suum habere dilectionem sanctam. iustam et veram. De qua triplici dilectione thomas de aquino sic dicit. Triplici modo diligendus est proximus. Primo quidem ex parte finis. scilicet aliquis diligat proximum propter deum sicut et seipsum propter deum debet diligere. ut sic fit dilectio proximi sancta. Secundo ex parte dile-